

MŪSŲ LIETUVA

NR. 7 (1438) XXVIII · 1976 M. VASARIO — FEVEREIRO 19 D. — 1,50 kr.
R. Juatindiba, 20 (28) Caixa Postal 4421 — 01000 São Paulo, SP. Tel. 273-0338

LIETUVIŲ IMIGRACIJOS BRAZILIJON 50-METIS (1926—1976)

Baltieji ir juodieji

Tai ne rasinis klausimas, nes lietuvių visuomenėje ir tautoje jo nėra. Tai ne šachmatinė problema, nes ji sprendžiama šachmatų lentose, o ne laikraščių puslapiuose. Tai ne analizė metraštinių, kaip jie yra išreikšti Justino Marcinkevičiaus "Mindaugė". Tai dviejų mūsų gyvenimo linkmių išraiška. Po II D. karo lietuvių tautos gyvenimas, besireiškiantis dviem pagrindiniais frontais, būtent, laisvėje ir nelaisvėje, yra pilnas likiminių rūpesčių. Tiek likusieji pavergtoje tėvynėje, tiek išikūrusieji laisvės kraštuose bando žvelgti į savosios tautos likimą, jį suprasti ir atsekti kur juda gyvenamoji dabartis. Juk anaiptol nevysi paskendę kasdieninių rūpesčių jūroje, nevysi gyvena romėnišku "carpe diem" (naudokis diena) šūkiu. Tautos branduolyje tebeglūdi gyvosios jėgos, kurios nepasiduoda jokiems negandams. Jos veikia ir tragiškiausiais tautos momentais — nepaskęsta žuvusių raudose ir neištyžta gerovės dienose. Ta gilioji tautos dinamika yra dvasinė jėga, kuri reiškiasi neeiliniais žmonėmis, pajėgiančiais giliau išvilgti, stipriau veikti, kiekiau priešintis ir nuolat kurti. Jos dėka lieka atstatomi tie stulpai, kuriuos išverčia audros, ir gyvenimas rieda toliau.

* * *

Tokius tautos branduolio dinamikos reiškiėjus ir galėtume pavadinti baltaisiais. Kodėl ne žaliaisiais ar mėlyniaisiais? O todėl, kad tokie žmonės kuria pozityviąją gyvenimo pusę ir yra priešingybė juodajai gyvenimo pusei, turinčiai savo pranašus. Juodieji pranašai mato tikrai tamsiąją gyvenimo pusę, ją teskelbia ir tuo būdu žlugdo savo aplinkos žmonių entuziazmą. Ir J. Marcinkevičius savo "Mindaugė" juodajam metraštiniui teikia daugiau nihilistinio pobūdžio vaidmenį. Jam rūpi tikrai registruoti sausus faktus. Žmogus su savo dvasinėmis kančiomis, savo rūpesčiais, kūrybiniais polėkais jam nerūpi. Tuo tarpu baltasis metraštiniukas sielojasi pačiu žmogumi ir visu gyvenimu. Jo požiūris yra dinamiškai pozityvus. Toks metraštiniukas yra kiekvienas pozityvios linkmės tautietis, žvelgiantis į konkretų gyvenimą pro šviesius akinius ir siekiantis duoti kūrybinį savo įnašą jam prieinamoje srityje. Tokiais baltaisiais ir remiasi visas mūsų religinis, tautinis ir kultūrinis gyvenimas. Galbūt tokių baltųjų nėra daug, bet jais reiškiasi tautos branduolys, iš kurio plaukia paskata plačiajai visuomenei. Jų dinamika atsveria negatyvines jėgas, linkusias į egoistinę bei praktinį savanaudiškumą, ir uždega kitus pozityviu darbui.

* * *

Taip, baltieji minėtąją prasme yra dvasinės-tautinės mūsų gyvybės nešėjai. Tik prisiminkime keletą stambesnių mūsų lietuviškojo gyvenimo faktų. Pvz. kadaise kilo ginčas dėl lietuviškos enciklopedijos. Nevienas įrodinėjo, kad tai neįmanomas ir mažavertis dalykas. Laimėjo betgi baltieji. Ir šiandieną, ypač didžiojo pasiryžėlio J. Kapočiaus dėka, turime 36 tomų "Lietuvių Enciklopediją", kuria kiekvienas galime didžiūotis ir kitataučių akivaizdoje. Jei būtų laimėję juodieji pranašai, šiandieną kultūrinis mūsų gyvenimas būtų skurdesnis, ir visi turėtume žvilgčioti į "tarybinę" enciklopediją, kuri tik dabar žadama išleisti pasaulin su 12 tomų. — Ir dar vienas pavyzdys.

Ateitininkų jaunimo veikloje prieš keletą metų ėmė rasti savotiška kryžkelė ir net krizė — ėmė gėsti entuziazmas ir kilti juodieji pranašai. Prieš juos betgi išėjo entuziastų būrelis su kun. St. Yla priešakyje ir suorganizavo naujo tipo pastovius metodinius kursus, kurie išiešė naują ugnį. Ir jis jau daug laimėjo. — Taigi, baltieji mūsų gyvenime yra tas pozityvusis branduolys, kuris atlaiko lietuviškąjį frontą, ypač lemtingaisiais momentais. Pr. G.

Kreipimasis į viso pasaulio tikinčiuosius katalikus

A. Levitinas — Krasnovas religiniu klausimu

[Ekscelencijas vyskupas, arkivyskupas, kunigus ir diakonus, garbinguosius visų ordenu vienuolius ir vienuoles ir į tikinčiuosius pasauliečius.

Jūsų Ekscelencijos garbingieji tėvai ir broliai. 1975 m. gruodžio mėn. sename katalikiškame Vilniaus mieste, kuriame yra didelė krikščioniška šventenybė, Aušros vartų Dievo motinos Marijos paveikslas, įvyko negirdėta piktadarybė, kurios apibūdinimui nėra žodžių žmonių kalboje. Uždarame teismo posėdy, pašalinus iš jo kaltinamąjį, buvo nuteistas septyneriems metams kalėjimo Sergiejus Kovaliovas, Adomo sūnus, rusų mokslininkas, geologas, žinomas kovotojas už žmonių teises.

Man, kaip jo kolegai ginti žmonių teisėms grupėje, yra žinoma, koks Kovaliovas yra švarus, nesavanaudis ir humaniškas žmogus. Ir tai yra žinoma visiems, kurie tik kada nors turėjo su juo reikalų. Dėlto neatsitiktinai akademikas Andriejus Sacharovas, Dimitrijaus sūnus, pasirinko jį savo artimiausiu draugu ir šios kovos dalininku.

Dabar kaip tik jis labai nukentėjo už vyrišką katalikų Bažnyčios gynimą. Jis palaikė lietuvius katalikus jų proteste prieš jų teisių paneigimą ir visokią siaurinimą. Ir pačiame teisme (kol jo nepašalino iš posėdžio) jis vyriškai gynė tikinčiuosius lietuvius.

Brangūs tėvai ir broliai!

Dabar Kristaus gimimo švenčių akyvaizdoje jūsų bažnyčiose ir namuose uždegamos žvakės, kaip dvasinės šviesos ženklas, kaip karštos Dievo meilės ženklas. Bet Dievas nori iš mūsų gailėtingumo, o ne aukojimo, jis reikalauja iš mūsų, kad mūsų širdyse įsižiebtų karšta meilė mūsų artimiesiems.

Mes, krikščionys stačiatikiai, buvome labai sujaudinti tuo meilės ženklu mūsų senai Bažnyčiai, kurį padarė Jo Šventenybė popiežius Paulius VI sekmadienį, 1975 gruodžio 14 d. Sikstinos koplyčioje, dalyvaujant mūsų Bažnyčios atstovui metropolitui Melitonui.

Bet susitarimas ir juo labiau Bažnyčių susijungimas, įvykdomas ne atskirų hierarchų susitarimu, bet abipusia krikščioniškųjų tautų pagarba ir meile. Rusijos žmogus, savo gimimu stačiatikis, parodė tokios meilės pa-

vyzdį savo kenčiantiems broliams.

Parodykite ir jūs tokios meilės pavyzdį, išieškite jo ginti. Ir Viešpats priims mūsų bendras pastangas, mūsų abipusę meilę, ir apvainikuos šį mūsų žygį pasisekimu.

A. Levytin (Krasnov)

Religinis rašytojas

Ginti žmonių teisėms grupės

Sov. Rusijoje narys

Liuzerna, Šveicarija gruodžio 16 d.

— Vysk. Vincentas Brizgys Kalėdų švenčių proga visų lietuvių katalikų vardu pasiuntė pasveikinimą popiežiui Pauliui VI. Šiomis dienomis gavo iš Vatikano valstybės sekretoriaus kard. J. Villot laišką, kuriame dėkoja lietuvių vyskupui ir visiems lietuviams Šv. Tėvo vardu ir primena, kad lietuvių reikalus Šv. Tėvas visuomet nuoširdžiai prisimena.

NAUJOS REZOLIUCIJOS LIETUVOS REIKALU

Ryšium su Helsinkio konferencija, Amerikos Lietuvių Taryba yra gavusi eilę naujų rezoliucijų tekstų, pasiūlytų kongrese priimti. Rezoliucijos gina pavergtų Lietuvos ir kitų Baltijos kraštų teises į laisvę, ypač pabrėždamos žmogaus teisių nepažeidžiamumą.

Yra pasiūlymas sudaryti specialią kongreso komisiją Europos saugumo ir bendradarbiavimo reikalams. Komisija sektų, kaip Helsinkio susitarimą pasirašiusios šalys laikosi susitarimo nuostatų, ypač kiek liečia žmogaus teisių pagerbimą. Siūlyama, kad toji komisija būtų sudaryta iš senato, atstovų rūmų narių, JAV prezidento atstovo, Gynybos departamento atstovo, taip pat ir Prekybos departamento atstovo. Komisijai būtų duota teisė apklausti liudininkus, leisti knygas, skelbti protokolus, susirašinėjimus, memorandumus ir įvairius dokumentus. Komisija periodiškai duotų pranešimus senato ir atstovų rūmų nariams.

Lenkija

SEINŲ PARAPIJOS vikaras kun. J. J. Macek, išmokęs kalbėti lietuviškai, aptarnaudavo šios parapijos lietuvius. Neseniai jis perkeltas į Smalėnus klebonu. Ten taip pat yra lietuvių. Seiniškiai buvo patenkinti šiuo lenku kunigu, nes jis yra geras pamokslininkas, pasižymintis objektyvumu santykiuose su lietuviais.

III PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS

TERCEIRO CONGRESSO MUNDIAL DA JUVENTUDE LITUANA

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO
TREČIOJO KONGRESO

NUTARIMAI

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Trečiasis Kongresas, įvykęs 1975.XII.20 – 1976.I.6. Buenos Airėse – Argentinoje, Montevidejuje – Urugvajuje ir São Paulyje – Brazilijoje ir atstovaujas Argentinos, Australijos, Brazilijos, Jungtinių Amerikos Valstybių, Kanados, Kolumbijos, Švedijos, Urugvajaus, Venecuelos ir Vakarų Vokietijos lietuvių jaunimui nuoširdžiai dėkoja Argentinos, Brazilijos bei Urugvajaus lietuviams už Kongreso suruošimą ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenei už jos visakeriopą moralinę ir finansinę paramą. Aptaręs rūpimuosius klausimus, Kongresas vieningai skelbia III PLJK nutarimus:

Jaunimo politinės veiklos reikalu

1

Jaunimo Kongresas pabrėžia, kad pasaulio lietuvių jaunimo pagrindinis uždavinys yra remti Lietuvos gyventojų ir išeivijos lietuvių pastangas atstatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę. To siekdamas Jaunimo Kongresas pasisako už kovą prieš rusiškąjį imperializmą Pabaltijy ir primestą komunistinę santvarką Lietuvoje. Jaunimo Kongresas teigia, kad šio tikslo siekti galima įvairiais taikiais būdais, kurie priklauso nuo gyvenamo krašto sąlygų.

2

Jaunimo Kongresas ragina lietuvių veiksnius ir visuomenę remti politinių mokslų studentus bei specialistus.

3

Jaunimo Kongresas įpareigoja Lietuvių Jaunimo Sąjungą (PLJS) siekti Lietuvos bylą išlaikyti gyvą tarptautinių problemų sąrašė. PLJS

- remia pastangas iškelti Pabaltijo valstybių bylą Jungtinėse Tautose, ir
- stengiasi kreipti pasaulio viešąją nuomonę ir paskirų kraštų vyriausybių požiūrį Pabaltijo valstyvių klausimu lietuviams naudinga kryptimi.

Atsižvelgdama į mūsų brolių lietuvių kančias Sovietų Sąjungos politinių kalinių kalėjimuose, PLJS

- ryžtasi įtaigoti pasaulio viešąją nuomonę šiuo klausimu, ir
- remia Amnestijos Internacionalo ir BATUNO (Valtic Apeel to the United Nations) pastangas juos išlaisvinti.

Jaunimo Kongresas įpareigoja PLJS valdybą skirti vieną savo narį politinės veiklos koordinatoriumi.

4

Jaunimo Kongresas siūlo kraštų LJS politinės veiklos organizavimo gaires. Suspradamas, jog kraštuose skiriasi politinės veiklos sąlygos, Kongresas siūlo jomis naudotis pagal kraštų politinės veiklos galimybes.

Jaunimo bendradarbiavimo reikalu

5

Jaunimo Kongresas, siekdamas užtik-

rinti nuolatinį ryšius ir glaudų bendradarbiavimą tarp įvairių kraštų lietuvių jaunimo, steigia ryšininę tinklą, kuris skatintų jaunų bendradarbių ir veiklos reikmenų pasidalinimą tarp kraštų. Ryšinininkai skiriami kraštuose, kur yra lietuvių jaunimo šia tvarka:

- Ten, kur veikia LJS, siūloma, kad krašto LJS valdyba kvieštų ryšinininką valdybos nariu;
- Ten kur LJS nėra, bet kraštas yra atstovaujamas III PLJK, krašto atstovai išsirenka ryšinininką iš savo tarpo;
- Kituose kraštuose, kur nėra LJS, ryšinininką kviečia PLJS valdyba.

Krašto jaunimo ryšinininkai artimais bendradarbiauja su PLJS valdyba ir PLJS Ryšių Centru, nukreipdami jiems savo krašto jaunimo prašymus ir stengdamiesi atlikti valdybos bei Ryšių Centro pageidavimus. Ryšinininkai

- rūpinasi gauti talkininkų krašto jaunimo veiklai sustiprinti ir stengiasi patenkinti PLJS valdybos prašymus parūpinti talkininkų kitiems kraštams,

- nukreipia į PLJS Ryšių Centrą krašto jaunimo prašymus veiklos reikmenims įsigyti ir stengiasi kitų kraštų jaunimui parūpinti tokių priemonių per PLJS Ryšių Centra.

6

Jaunimo Kongresas skatina LJS vietinius ir jaunimo organizacijas sudaryti sąlygas kitų kraštų jaunimui dalyvauti jaunimo vadovų kursuose ir stovyklose.

7

Jaunimo Kongresas, pripažindamas menininkų bei meninių vienetų svarbą lietuvių kultūros išlaikymui, skatina juos ir toliau bei dažniau lankyti lietuvių išsisklaidžiusius po platųjį pasaulį. Jų kelionės prisideda prie lietuvių ugdymo, ypač jaunimo tarpe. Pageidaujama, kad jie apie savo keliones praneštų PLJS Ryšių Centru, kuris informuos visų kraštų ryšinininkus.

8

Jaunimo Kongresas, didžiai vertindamas kun. Antano Saulaičio vaidmenį tautinio sąmoningumo puoselėjime Pietų Amerikos lietuvių jaunimo tarpe, prašo lietuvių jezuitų vadovybę sudaryti jam sąlygas pasilikti Brazilijoje ir tęsti savo pradėtąjį darbą.

Jaunimo informacijos reikalu

9

Jaunimo Kongresas teigia, jog lietuvių jaunimui trūksta žinių apie lietuvių

išeivijos ir Lietuvos gyvenimą. Kongresas skatina išeivijos lietuvių jaunimą skirti daugiau dėmesio Lietuvai, susipažinti su jos padėtimi ir užmegzti asmeniškų ryšių su jos žmonėmis, ypač jaunimu.

10

PLJS oficialūs leidiniai yra PLJS Ryšių Centro žinioje. Šiuo metu vienintelis oficialus leidinys yra „Pasaulio lietuvių jaunimas“, kuris yra PLB leidžiamas „Pasaulio lietuvių“ skyrius. Jaunimo Kongresas ragina Kongreso atstovus prenumeruoti „Pasaulio lietuvių“ ir prašo administraciją ji siuntinėti veltui tiems, kurie pareiškia, kad nepajėgia prenumeratos užsimokėti. „Pasaulio lietuvių“ administracija taipgi prašoma vieną numerį siuntinėti veltui visiems, kurie nėra jo užsiprenumeravę. Gavėjų sąrašą pristatys PLJS Ryšių Centras.

11

Nepaprastais atvejais, kai neįmanoma lietuvių jaunimo per „Pasaulio lietuvių jaunimą“ informuoti, PLJS Ryšių Centras yra įpareigotas teikti žinias lietuvių jaunimui kitomis priemonėmis.

12

Jaunimo Kongresas, rūpindamasis žinių apie jaunimo veiklą ir gyvenimą skleidimu, steigia informacijos telkėjų tinklą.

13

Jaunimo Kongresas vertina PLJS Ryšių Centro pastangas ruošti III PLJK Vadovą ir ragina jį sudaryti naują Vadovo laidą, kurioje būtų

- santraukos atrinktų lietuvių periodikos straipsnių, knygų bei kitų spaudinių,

- nurodyti šaltiniai ir jų įsigijimo sąlygos,

- lietuvių periodikos trumpi aprašymai su adresais ir prenumeratų sąlygomis, ir

- lietuviškų leidyklų adresai, jų išleisčių knygų sąrašai.

PLJS Ryšių Centras prašomas Vadovą siųsti krašto informacijos telkėjui, kuris jį padalina suinteresuotiems asmenims.

14

PLJS Ryšių Centras parūpina magnetofoninius įrašus ir kitą medžiagą apie lietuvių jaunimo veiklą lietuvių radijo programų vedėjams ir informacijos telkėjams.

15

Jaunimo Kongresas vertina lietuviškų plokštelių leidėjų įnašą lietuvių kultūrai ir prašo parūpinti žodžius drauge su dainų plokštelėmis, kad jaunimui būtų lengviau mokyti naujų lietuviškų dainų.

Lituanistiniais reikalais

16

Jaunimo Kongresas, atkreipdamas dėmesį į reikalą tobulinti išeivijos lituanistinį švietimą, prašo PLB Švietimo Tarybą lituanistinėse mokyklose įvesti:

- nuolatinę pamoką apie šiandieninę Lietuvos padėtį, apie išeivijos lietuvių istoriją, apie dabartinius, ypač jaunesnius, lietuvių rašytojus, muzikus, dailininkus ir kt. menininkus,

- lietuvių periodinės spaudos nagrinėjimo pamokas,

- pamokas, aiškinančias lietuvių tautinių šokių bei dainų reikšmę, istoriją ir skirtumą nuo kitų tautų liaudies meno.

(Tęs. 5 psl.)

Balsuoja lietuvių jaunimo kongrese Brazilijoje. Nuotr. D. Blauzdžiūnaitės

Milžinas, kuris bijo vaiku

Pergyvenimai lietuvių vaiko, išvežto Sibiran, ten užaugusio, gyvenusio Lietuvoje ir atvykusio Kanadon

BRONIUS NAUŽIŪNAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Pradedu dirbti

Kai paaugau, pradėjau dirbti miške — kirsti medžius. Sunkiausia būdavo žiema, kai reikėdavo klampoti per dviejų metrų gilumo sniegą. Drabužiai buvo menki, o batai greit suplyšo. Paprašiau prižiūrėtoją batų. Tas pažiūrėjo ir tuoj pažadėjo kreiptis į viršininką. Savo žodį jis ištesėjo — pakalbėjo su viršininku, pagyrė, kad gerai dirbu, pridėjo nuo savęs, esą pirštai lenda iš kiaurų batų, nušals. Bet viršininkas ne tik nedavė kitų batų, bet dar išbarė prižiūrėtoją už tai, kad jis rūpinasi "banditais". Tai sužinojau iš paties prižiūrėtojo:

— Matai, už tave ir aš gavau barti už tai, kad paprašiau batų.

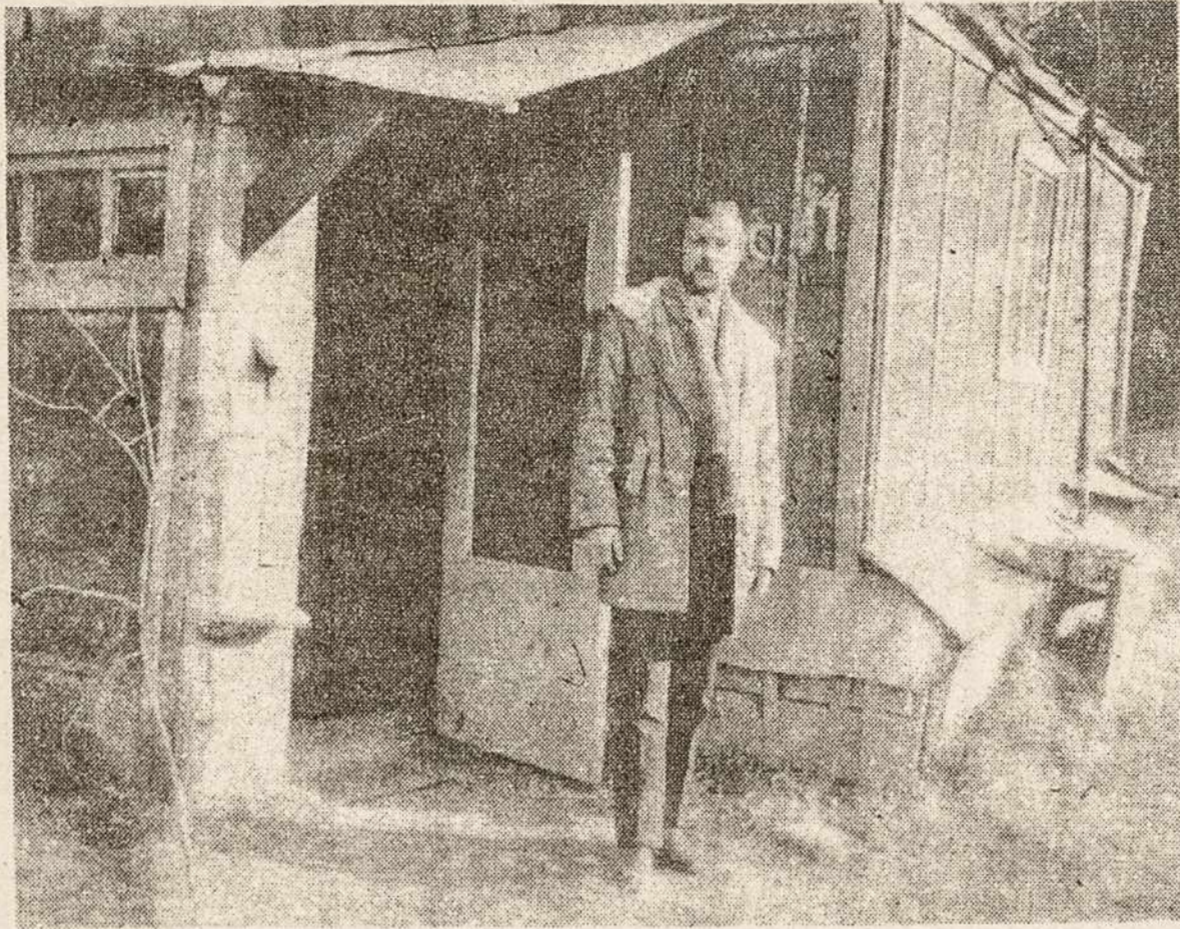
Daug kas miške nušaldavo kojas, rankas arba šiaip peršaldavo ir mirdavo.

Matydamas, kad gyvenimas Sibire vis sunkėja, pradėjau rašyti prašymus į Lietuvą ir į Maskvą įvairiems pareigūnams. Deja, atsakymas būdavo neigiamas. Maskva rašydavo, jog mano prašymas persiųstas į Lietuvą, o iš Lietuvos ateidavo raštas, sakantis, jog mano prašymas išsiųstas į Maskvą. Iš tikrųjų gi mano laišakai, kaip vėliau sužinojau, atsidurdavo Lietuvos Saugumo įstaigoje. Kai buvau tardomas 1971 m., saugumietis apie tai prasitarė.

Labai laukiau tos dienos, kada galėsiu grįžti Lietuvon, nes gyvenimas Sibire darėsi nebeapakeliamas. Pradėjau dirbti miške būdamas vos 14 metų kartu su suaugusiais. Normos visiems buvo tos pačios. Slinko diena po dienos, o mano gyvenime niekas nesikeitė. Atrodė, kad visi užmiršo mane. Po Stalino mirties žmonės pradėjo kalbėti apie grįžimą į savas tėvynes, bet mano reikalai nejudėjo iš vietos, nors rašinėčiau į visas puses. Atėjo ir 1958 metai, t.y. mano dešimtieji Sibire. Pradėjau gauti jau palankesnius atsakymus į gausius savo prašymus. Pagaliau atėjo leidimas grįžti Lietuvon. Gavau pasą ir 1958 m. kovo mėnesį pasakiau sudiev Sibiriui.

Tėviškės neatgavau

Grįžęs į Lietuvą, bandžiau atgauti savo trobesius. Jie buvo labai apleisti, stogai prakiurę, nes niekas negyveno. Įstojau į kolūkį, pradėjau dirbti su viltimi, kad vėl galėsiu įsikurti senojoje tėviškėje. Nuėjau į Kaišiadorių rajono valdžią ir kreipiausi dėl grąžinimo pastatų. Val-

BRONIUS NAUŽIŪNAS, šio rašinio autorius, Vilniuje prie trobelės, kurioje gyveno 1973 m. grįžęs iš priverčiamųjų darbų stovyklos Pravieniškėse. Tokių trobelių Vilniuje yra daug, ypač Žemuojuose Paneriuose

džios atstovai pradžioje pajaukavo, bet paskui pasakė:

— Banditam namų nereikia. Eik sau, iš kur atėjai!

Matydamas, kad tėviškėje nieko nepešiu, persikėliau į Vilnių ir įstojau į mechanizacijos mokyklą. Ją baigęs, gavau įsakymą važiuoti darbams į Kazachstaną, Kokčitovo sritį padėti nuimti derlių. Tai buvo 1959 m.

Ten mačiau įdomių dalykų. Derliaus nuėmimas, tiesa, buvo mechanizuotas, bet labai nerūpestingas. Pvz. kai sunkvežimis užvažiuoja ant slidžios vietos ar iklimpsta, tai darbininkai, užuot barstę kelią smėliu, pripildavo kviečių, kad sunkvežimio ratai galėtų užsikabinti ir važiuoti.

Sėjant vietinis sovietas duoda didelį planą apseiti kviečiais daug hektarų žemės. Tiesa, žemė gera, lygi, puikus juodžemis. Kai atėina derliaus nuėmimo metas, darbininkai nespėja laiku nuimti kviečius, nes greitai pradeda kristi sniegas. Kviečiai sušlampa ir kombainas negali iškulti. Tada viršininkai įsako paleisti visokias mašinas ir suguldyti nenupjautus kviečius ant žemės. Kodėl? O gi dėl kontrolės, kad tikrintojai nerastų nenupjautų kviečių laukuose. Suguldyti kviečiai greitai supūva. Po to traktoriais užaria, ir nelieka nė ženklo. Taip daroma dideliuose plotuose, matuojamuose tūkstančiais hektarų.

Sovietinėje kariuomenėje

Kai atėjo laikas eiti į kariuomenę, buvo 1960 metai. Nusiuočiau mane į Uralą, Sverdlovsko sritį, Sosvos rajoną. Ten tarnavau trejus metus. Po karinio apmokymo buvau paskirtas į kuopą, kuri saugojo kriminalinius

kalinius. Pastarieji dirbo miške ir gyveno barakuose, kaip ir visi kaliniai. Kareiviai maitinami labai blogai. Per ištisus trejus metus neleidžia aplankyti savųjų ir aplamai niekur neišleidžia. Jų gyvenimas mažai kuo skiriasi nuo kalinių, nebent tuo, kad kareiviam nereikia kirsti medžių, leidžiama turėti ginklą, nėra apsupti spygliuotų vielų tvora. "Atlyginimas" — 3.80 rb. į mėnesį.

Pats įkyriausias dalykas kariuomenėje — marksizmo bei leninizmo pamokos. Kasdien po porą valandų politrukai kamudavo su visokia propaganda. Tai savotiška kareivių baudžiava.

Žuvo brolis

Atlikęs karinę prievolę Sov. Sąjungos kariuomenėje, 1963 m. gruodžio mėnesį grįžau Lietuvon. Nespėjęs kaip reikiant nespėti susitvarkyti, gavau telegramą, kad Gardine mirė mano brolis Kęstutis. Jis, grįžęs iš Sibiro, įstojo į ekskavatorininkų mokyklą Panevėžyje. Sibire buvo išmokęs traktorininko specialybės, o čia panoro sudėtingesnio amato ir geriau apmokamo. Baigęs mokyklą Panevėžyje, dirbo "Glavgas Leningrad" bendrovėje - kontoroje. Jie tiesė naftotiekio vamzdžius įvairiose srityse. Dėlto ir Kęstutis buvo siuntinėjamas į visokias darbovietes Lietuvoje, Latvijoje ir kifur.

Kai nuvykau į Gardiną (sovietinėje Gudijos respublikoje), radau Kęstutį paguldytą ligoninėje. Man buvo pareigūnų paaiškinta, kad jam dirbant ekskavatorius paslydo nuo augšto pylimo, apvirto ir prispaudė galvą. Taip jis žuvo prie Nemuno.

Bandžiau sužinoti daugiau, bet pareigūnai nesileido klausinėjami.

Vienui vienas

Likau vienas, nes keturios mano seserys yra vyresnės, visos ištekėjusios, turėjo savo šeimas ir gyveno kitose vietovėse. Dėlto jos išvengė Sibiro. Brolis Albinas karo metu pasitraukė užsienin ir per Vokietiją pasiekė Kanadą. Po kelerių metų pavyko su juo susiristi. Pradėjau rašyti jam laiškus ir prašyti, kad iškvieštų ir mane Kanadon. Maža vilties jį patekti, tad vėl ėmiau kurtis iš naujo Lietuvoje. Būdamas vienas, dažnai galvojau apie savo artimuosius, ypač mirusią mamą. 1968 m. nuvažiauvau į Sibirą sutvarkyti jos antkapio. Pasidariau projektą ir pastačiau cementinį paminklą Krevliako kaime. Buvau apsistojęs pas ten likusį dirbti tautietį. Jis jau buvo išsitarnavęs 120 rb. mėnesinę pensiją, o jo žmona dar jos neturėjo. Jis laukė, kol žmona galės gauti pensiją. Pamatęs mano pastatytą paminklą, paprašė pastatyti ir jo šeimos nariui tokį pat.

Visaip bandžiau gyventi grįžęs iš Sibiro, bet niekur nebuvo miela. Raudonieji fašistai visur buvo isigalėję, taip kad niekur laisvai negalėjau alsuoti. Rašinėčiau laiškus broliui Albinui į Kanadą, prašydamas, kad išrūpintų leidimą emigruoti pas jį. Taip pat kreipiausi į sovietinę valdžią, prašydamas leidimo išvažiuoti pas brolių, nes su komunistine santvarka manęs niekas nerišo — nei moraliniai, nei materialiniai motyvai. Niekam nebuvau skolingas, gyvenau vienui vienas, nieko nereikėjo išlaikyti. Kai gavau pranešimą iš brolio 1971 m., kad Kanada mane išleidžia, pradėjau kovą su komunistine valdžia dėl išvažiavimo.

Neprireido prie Sniečkaus

Žinojau, kad kova bus labai nelygi, nors žmonės kalbėjo, jog komunistinė sistema pasikeitė. Aš gi įsitikinau, kad ji pasiliko tokia pat tironija, kaip ir Stalino laikais. Grūmiausi su ja, nes nebegalėjau pakeisti. Įstaigose man kalbėjo visokių nesąmonių, gąsdino, keikė visokiais žodžiais, žemino. Kai 1971 m. bandžiau prieti prie A. Sniečkaus, lietuvis pareigūnas, į kurį kreipiausi, išgirdęs kokiu reikalu atėjau, būtent, išvykimo užsienin, ėmė kolyti mane, vadinti banditu, smaugliu... Aš tylėjau, bet mano širdyje virė pyktis prieš komunistinę sistemą, kuri smaugė mane nuo vaikystės dienų.

T. Z. (Bus daugiau)

Neatskiriamas lietuviškos šeimos palydovas — lietuviškas laikraštis.

OKUPUOTOJ LIETUVOJ

1975 MIRĘ KUNIGAI

Jurgis Kudirka (Kauno arkiv.), g. 1902.II.5, įšv. 1934.V.26, mirė 1975.I.10. Paskutiniu metu buvo silpnos sveikatos, gyveno Baisogaloj kaip altaristas. Ten ir palaidotas.

Stanislovas Mikelkevičius (Vilkaviškio vysk.), g. 1887.IV.13, įšv. 1912.III.3, mirė 1975.I.26. Prieš karą buvo Miroslovo klebonas, vokiečių okupacijos metu Barzdų klebonas. Buvo išvežtas į Sibirą, iš kur grįžo 1961 paraližuotas, nuo 1965 Kazlų Rūdoje altaristas. Po karo trumpą laiką buvo Vilkaviškio vyskupijos kancleris. Palaidotas Barzduose.

Petras Jakulevičius (Kaišiadorių vysk.), g. 1910, įšv. 1937, mirė 1975.I.27. Gyveno Stakliškėse, ligonis. Palaidotas Lazdijuose.

Baltazaras Budreckas (Vilniaus arkiv.), g. 1896, įšv. 1924, mirė 1975.II.12. Paskutiniu metu gyveno Turmante kaip mansionorius.

Kazimieras Telksnys (Kauno arkiv.), g. 1891, įšv. 1918, mirė 1975.II.16. Paskutiniu metu Ariogalos altarista.

Kazimieras Mockus (Telšių vysk.), g. 1899, įšv. 1932, mirė 1975.V.7. Pastaruosius trejus

metus išgulėjo ligos patale paralyzuotas Tauragėj, kur ir palaidotas.

Mykolas Mikeliūnas (Panėvėžio vysk.), g. 1903.VIII.14, įšv. 1939.V.13, mirė 1975.V.19. Užpalių altarista.

Antanas Beresnevičius (Panėvėžio vysk.), g. 1900.V.28, įšv. 1929.V.25, mirė 1975.VI.13. Vaškuose altarista. Palaidotas Šeduvoje.

Pranciškus Lingys (Vilkaviškio vysk.), g. 1904.VI.17, įšv. 1934.VI.17, mirė 1975.VIII.23, eidamas Pakūonio kleb. pareigas. Palaidotas Sintautuose.

Tadas Akstinas (Kaišiadorių vysk.), g. 1887.X.11, įšv. 1913.VI.16. Jiezno altarista. Mirė 1975.IX.13.

Vincentas Gelgota (Vilkaviškio vysk.), g. 1905.XII.10, įšv. 1936.VI.11. Skardupių klebonas. Mirė 1975.IX.24.

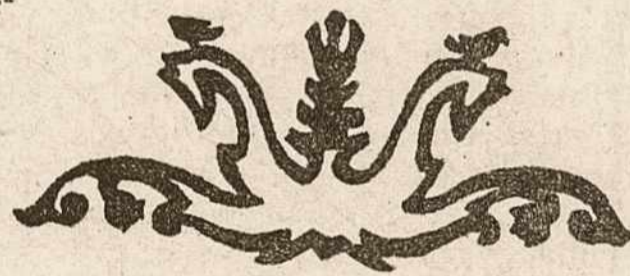
Rapolas Kuodis, Telšių vyskupijos apaštalinis administratorius, g. 1895.V.22, įšv. 1921.V.5, vyskupu konsekruotas 1968.II.25, mirė 1975.IX.29. Palangoj. Palaidotas Telšių katedros šventoriuj.

Feliksas Savčiukas (Panėvėžio vysk.), Skiemonių klebonas, g. 1918, įšv. 1945, žuvo motociklo avarijoje 1975.IX.11.

Antanas Čiuras (Vilniaus arkiv.), Rudnios klebonas, g. 1922, įšv. 1967, mirė 1975.X.15.

Stanislovas Smolinskas (Kaišiadorių vysk.), Onušio altarista, g. 1889.XII.20, įšv. 1914.VI.6, mirė 1975.XI.8. Tai buvo seniausias Kaišiadorių vyskupijos kunigas. Palaidotas Dusmenyse.

Petras Petryla (Kauno arkiv.), Viduklės altarista, g. 1908.XII.20, įšv. 1942, mirė 1975.XII.3. Palaidotas Siluvoje.

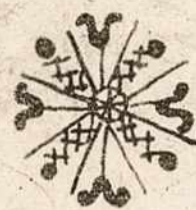
III PLJ KONGRESO
N U T A R I M A I

(iš 3 psl.)

17

Jaunimo Kongresas supranta, kad silpniau lietuviškai kalbantis jaunimas savo lietuviška veikla grindžia tautiniais šokiais ir dainom. Todėl PLB Švietimo Taryba yra prašoma parūpinti lengvai, suprantamus tautinių šokių bei dainų vadovėlius kurių tikslas būtų ne tik mokytį šokių ar dainų, bet taipgi supažindinti šokančius bei dainuojančius su ju reikšme ir istorija. Tokiu būdu tautiniai šokiai bei dainos būtų neme labiau prasmu.

"Lietuvos Katalikų
Bažnyčios Kronikos"
leidėja

OKUPUOTOJ
LIETUVOJ

1975

IŠVENTINTI
KUNIGAI

Jordanas Šleinys — Vilniaus arkivyskupijos.

Zenonas Patiejūnas — Vilniaus arkivyskupijos.

Juozas Maleckis — Kauno arkivysk., paskirtas Jonišio vikaru.

Valentinas Biržinis — Kauno arkivysk., paskirtas Viliampolės vikaru.

Feliksas Baliūnas — Kauno arkivysk., paskirtas Šiaulių Petro-Povilo bažnyčios vikaru.

Gintautas Steponaitis — Vilkaviškio vyskupijos, paskirtas Alytaus vik.

Algirdas Pasilauskas — Vilkaviškio vyskupijos, paskirtas Prienų vik.

Vilnis Cukuras — Kaišiadorių vyskupijos.

18

Jaunimo Kongresas patyres kad jaunimas yra mažai susipažinęs su PLB Švietimo Taryba, ja prašo informuoti lietuvių jaunimą apie naujas švietimo priemonės bei jos veiklą per PLJS Ryšių Centrą ir pasaulio lietuvių spauda.

19

Jaunimo Kongresas skatina jaunimą lankyti lituanistinius kursus, neakivaizdinius kursus, lituanistines savaites ir dalyvauti vietiniuose kultūrinuose būreliuose, kur tokiu kursu nėra

20

Jaunimo Kongresas skatina lietuvių jaunimą susidomėti lituanistinėmis temomis, kurios tiktų mokslo studijom ir praturtintu išeivijos lituanistini lobynam.

Vasario 16-tos gimnazijos reikalavimai

21

Jaunimo Kongresas, vertindamas Vasario 16 gimnazijos vaidmenį Vokietijos bendruomeniniame gyvenime ir Vokietijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos veiklą, ragina Vokietijos LJS skirti asmenį, kuris informuotų jaunimą apie Vasario 16 gimnaziją ir palaikytų ryšį su visuomene. Asmuo turėtų būti patvirtintas Vasario 16 gimnazijos vadovybės.

TĖVŲ ŽEMĖ LIETUVA
MŪS ŠIRDYJE VISADA

pataria neiti į konfliktus su tarybine valdžia. Mes nežinome, ar iš tiesų yra tokia Apaštalu Sosto mintis, tačiau tokio principo laikantis reikėtų atsisakyti esminės pastoracijos, pvz. vaiku katekizacijos, ir nuolatos eiti į konfliktus su savo sąžine, liebant "kulto tarnu", ko ir siekia tarybinė valdžia.

Mes esame giliai įsitikinę, kad Vakarų pasaulio žmonėms yra sunkiai suprantamos mūsų gyvenimo sąlygos. Tik ilgiau pagvenus mūsų krašte, ypač pabavus tardymų kabinetuose ir kabinimuose, išryškėja visa ateistinės valdžios klasta.

Mes tikime, kad Apaštalu Sostas savo diplomatine veikla nuosirdžiai nori padėti persekiojami Bažnyčiai, tačiau dėl konkrečių aplinkybių nežinojimo kai kuriais atvejais gali pasitarnauti ateistų naudai. Todėl mes drįstame perspėti: Netikėkite tarybinės valdžios pažadais, nes jie nebus įvydyti. Netikėkite tais, kurie atėjusiai atvyksta iš Tarybų Sąjungos — jie visi daugiau ar mažiau yra įpareigoti vykdyti partijos ir Valstybinio saugumo užduotis.

Mes maldaujame Dievą, kad Bažnyčios Vadovybė neįsibrautų jos priešai ir nevykdytų ardomo darbo iš vidaus. Nenorime žinoti, kad mūsų ateistai pagrįstai didžiausią turį Bažnyčios Vadovybėje sau palankių asmenų.

Dabartinis Bažnyčios persekiojimas yra apgaubtas melo bei klaidos šydu, todėl ypatingai svarbi yra susidorojama su tais ku-

rie bando šią melo uždangą praskleisti, išskeldami viešumon tikinčiųjų persekiojimą. Petras Plumpa, Virgilijus Jaugalis, Juozas Gražys, Nijolė Sadūnaitė ir kt. buvo skaudžiai nubausti už "LKB Kroniką", apkaltinus juos tarybinės valdžios šmeižimu. Kai š.m. spalio mėnesį buvo nužudyti penki ispanų teroristai, per pasaulį persirito protestų banga, o kai kankinami žmonės už tiesą, laisvę, įsitikinimus ir Bažnyčios reikalus, protesto balsai — tokie silpni ir nedrąsūs. Tarybų Sąjungos vyriausybė kaip tik šito siekia — tylos naktįje uždusinti Lietuvos katalikus. Kas nori šiandien padėti mums ir visiems, kurie myli tiesą ir laisvę Tarybų Sąjungoje, privalo visomis priemonėmis kelti viešumon persekiojimo faktus, nuplėšti melo šyda, kuriuo pridengiama prievarta.

Mes, "LKB Kronikos" leidėjai prašome Jus, Eminencija, daugelio kunigų, tikinčiųjų ir kenčiančių už tikėjimą vardu — perduokite Bažnyčiai, pasauliui ir visiems geros valios žmonėms mūsų pagalbos šauksmą. Tenelieka užmiršti ypatingai tie, kurie P. Plumpos, V. Jaugelio, P. Petronio, J. Gražio, N. Sadūnaitės ir kt. pavyzdžiu, už Dievo teises, Bažnyčią ir tautiečių ateitį pasirinko kryžiaus kelią Gulago salyno kasematuose.

"LKB KRONIKA" NR. 19

Pastoracija vykdoma katakombinėse sąlygose

Lietuvos tikinčiųjų raštas kardinolui Alfred Bengsch

Lietuvos kunigai įsitikinę, kad tik neteisingai informuotas Apaštalu Sostas galės Monsinjorais paskirti valdžiai pataikaujančius asmenis

Tarybinė valdžia, norėdama pademonstruoti pasauliui apie "spaudos laisvę", išleido katalikams "Vatikano Susirinkimo nutarimus", "Apeigyną", "Naująjį Testamentą" ir "Psalmyną", tačiau labai mažu tiražu, — didelė dalis šių leidinių propagandiniams sumetimais išvežta į užsienį. Katalikams neišleidžiama net katekizmas, o už jų ir maldaknygių gaminimą privačiu būdu tikintieji kišami į kalėjimus, pvz. Povilas Petronis, Jonas Stašaitis ir kt.

Bažnyčios vadovybė yra verčiama pasisakyti prieš kunigus ir pasauliečius, aktyviai kovojančius už Bažnyčios reikalus. 1972 reikalaujant valdžiai, Lietuvos vyskupijų valdytojai išleido aplinkraštį, smerkiantį 17,000 katalikų memorandumą, atskleidusį pasauliui tiesą apie Katalikų Bažnyčios Lietuvoje tikrąją padėtį, ir jo organizatorius.

Dėl tikėjimo persekiojimo dalis pastoracijos vykdoma katakombinėse sąlygose ir tarybinė valdžia, negalėdama kontroliuoti, pagrįstai jos bijo. Juo daugiau varžoma oficialioji Bažnyčios veikla, juo intensyvesnė slapta vykdoma pastoracija. Valdžios inspiruoti kunigai katakombinėse sąlygose vykdomą pastoraciją stengiasi pavaizduoti žalinga, ardančia Bažnyčios vienybę ir normalius Bažnyčios su valstybe santykius. Iš tikrųjų, jei šiuo metu Katalikų Bažnyčia Lietuvoje neprisitaikytų prie katakombinių sąlygų, jai grėstų pravoslavų Bažnyčios likimas Rusijoje — ji baigiama uždusinti.

Tarybinė valdžia rūpinasi, kad Apaštalu Sostas aprobuotų valdžiai nuolaidžiaujančių kunigų taktiką. Lietuvos kunigai įsitikinę, kad tik neteisingai informuotas Apaštalu Sostas galės Monsinjorais paskirti beveik visus valdžiai pataikaujančius asmenis — kun. P. Bakšį, kan. Barauską, kan. Č. Krivaitį ir kt. Tuo uolūs

ir visa širdimi Bažnyčiai atsida-
vę kunigai buvo psichologiškai
nuginkluoti.

Spauda, radijas, televizija, o ypač užsieniui skirtose brošiūrose, pvz., J. Rimaičio "Religion in Lithuania", labai daug kalba apie sąžinės laisvę Lietuvoje, tikinčiųjų teisių respektavimą ir pan., tačiau šiandien religiniais patarnavimais gali ramiai pasinaudoti tik kolūkiečiai ir darbininkai. Inteligentai darboviečių vadovų dažnai yra perspėjami privačiuose pokalbiuose, kad nelankytų bažnyčios, nes kitaip turėsia nemalonumų darbe, todėl jie priversti slėpti savo įsitikinimus ir tik slapta atlikinėti religines pareigas.

Į Lietuvą atvykę užsieniečiai

nemato prie bažnyčių durų stovinčių milicininkų, trukdančių melstis, nes tai kenktų tarybinei propagandai. Sekmadieniais, o ypač švenčių dienomis tūkstančiai etatinių ir neetatinių valdžios agentų, apsimesusių tikinčiaisiais, stebi besimeldžiančius žmones, klauso pamokslų, stebi procesijas, o po to partija ir Valstybinis saugumas duoda įstaigų vadovams nurodymus, kuriuos darbuotojus dar reikia "auklėti".

Griaudama Bažnyčią iš vidaus, tarybinė valdžia neatsisako ir pačių nežmoniškiausių kovos metodų. Kunigai yra šmeižiami, kaltinant juos nebūtais nusikaltimais. Viešai tikėjimą praktikuojantys inteligentai, ypač pedagogai, atleidžiami iš darbo, pvz.,

mokyt. O. Brilienė, mokyt. A. Kezytė ir kt. Tikintys moksleiviai mokyklose yra prievarta verčiami įsirašyti į ateistines — pionierių ir komjaunimo organizacijas, pasisakyti prieš tikėjimą ir pan.

Kunigų seminarija yra taip suvaržyta, kad kasmet dešimtys parapijų Lietuvoje lieka be kunigų nes per metus miršta apie 20 kunigų, o į Seminariją valdžia leidžia įstoti vos 10-12 jaunuolių. Kliudoma į Seminariją patekti sveikiems ir gabiems kandidatams, o į profesūrą ir Seminarijos vadovybę — patiems tinkamiausiems kunigams. Buitinės klierikų gyvenimo sąlygos visiems kelia siaubą — jie net melsti priversti rūsyje įrengtoje koplytėlėje, ku rtrūksta oro, nors lengvai, jei valdžia leistų, galėtų pasinaudoti Katedros koplyčia. Sunkios gyvenimo sąlygos daugeliui klierikų palaužia sveikatą.

Netolimoje ateityje mūsų laukia Baltarusijos ir Ukrainos likimas. Ukrainoje 5 mil. Rytų apeigų katalikų neturi nei vienos oficialios bažnyčios, nei vieno oficialaus vyskupo ir kunigo. Baltarusijoje likusi saujelė paliegsių ir senų kunigų. Dešimtys tūkstančių vokiečių, lenkų ir kt. tautybių katalikų Karagandoje ir kt. Tarybų Sąjungos vietose neturi teisės pasistatyti net laikinus maldos namus.

Romą aplankę turistai teigia, kad Apaštalu Sosto pareigūnai (Tęs. 5 psl.)

Berlyno kardinolas Alfredas Bengsch, gavęs Sovietų Sąjungos vyriausybės leidimą, aplankė okupuotą Lietuvą. Nežiūrint okupacinės valdžios persekiojimo, kardinolas Lietuvoje buvo nuoširdžiai priimtas. Nuotraukos viduryje — kardinolas, jo dešinėje — vysk. J. Labukas, jo kairėje — vysk. L. Povilonis. Tai privatus priėmimas Kaune

Literatūra - Dailė - Mokslas

ANTRASIS LIETUVIŲ LITERATŪROS ISTORIJOS TOMAS

JURGIS GLIAUDA

"Darbininkas"

Šiomis dienomis ant mūsų šauniųjų knygnešių skobnių atsigulė stambi, kietų žalių viršelių knyga. Tai Prano Naujokaičio "Lietuvių literatūros istorijos" antrasis tomas. 582 puslapiai. JAV LB Kultūros Tarybos leidinys.

Pirmasis tomas pasirodė 1973. Jį spaudė Pranciškonų spaustuvė Brooklyne. Antrojo tomo spaudos darbą atliko VI. Vijeikio spaustuvė Chicagoje. Spaustuvių keitimas, gal būt, atsiliepė į leidinio išvaizdos pasikeitimą. Kita viršelio spalva, kitaip atrodo knygos nugarėlės įrašas.

Masyvų lietuvių literatūros rašymo darbą leidėjai pavedė vienam asmeniui: rašytojui ir literatūros mokslo žinovui Pranui Naujokaičiui. Dar Tuebingene "Patria" leidyklos 1948 išleistoji "Lietuvių literatūra" (vadovėlis gimnazijom) iki šiol nepaseno, stambi pažintinė medžiaga. Da-

bar turime prieš akis du masyvius lietuvių literatūros istorijos tomus. Darbą organizuojant, buvo balsų už kolektyvą, už enciklopedinį atskirų autorių darbą bendrame projekte. Dabar vienas autorius, į tą darbą įsijungęs, turįs šaltinių gausą, logišką, struktūrinį planą ir nuostabų darbštumą bei meilę projektui, pateikė jau antrą tomą.

Kolektyvas turi savo pliusų, turi ir stambių minusų. Žinomas yra anekdotas apie tariamą begalinių diskusijų vargą: jei Mozė, ketindamas išvesti izraelitus iš Egipto nevalios, būtų susikvietęs ekspertų, patarėjų ir strategų būrį ir būtų leidęs kiekvienam jų filibusteriauti pasitarimuose, izraelitai ir šiandieną iš Egipto nebūtų išsikraustę ir būtų Sadato pavaldiniais...

Bronius Kviklys, vienui vienas, davė mums keturis stambius "Mūsų Lietuvos" tomus.

N. Karamzinas, vienas, parašė "Rusų valstybės istoriją". Will Durant parašė milžinišką "Civilizacijos istoriją". De Sanctis, vienas, parašė "Romėnų istoriją". Theodoras Mommsenas, vienas, parašė trijų tomų "Romos istoriją" (Roemische Geschichte), kuri iki šiol laikoma šedevru, nors autorius turėjo savų požiūrių į kai kuriuos asmenis. Tad vieno autoriaus pasiryžimas atlikti didžiulį istorijos veikalo parašymo darbą nėra vienur ar kitur unikalūs reiškinys. Enciklopedinio kolektyvumo metodas, kaip matome ir mūsų enciklopedijose, neatpalaiduoja dėstymo nuo individualių, autorių aspektų.

Per "Lietuvių literatūros istoriją" laisvoji išėivija pajėgs atstatyti mūsų literatūros natūralų poveikį, atgauti esmę ir tikras visumos detales. Esmė ir detalės sovietinio pristatymo metode pakinta į tendencijos grumty-

nes su istorine tiesa. Deja, tendencija visad nugali. Tai, nelyginant, turkų dażytojai, kurie užkariautojo teisėmis įsiveržė į Hagia Sofia bažnyčią ir balsvais dažais užtepė freskas, kapitelių ornamentus, bizantines ikonas. Taip dabar atrodo kiekvienas istorinis veikalas, sovietiniu metodu pateiktas dabarčiai: balsvai pilksva spalva ant nuostabaus darbo, ant šedevriškų praeities mozaikų ir freskų. Užtylėjimas, perdažymas, transformacija...

Su tokiomis prielaidomis sutinkame didžiulį "Lietuvių literatūros istorijos" projektą. Jo pusė jau realizuota.

Dvasią apglobia tykus žavesys įžengus į Broniaus Kviklio "Mūsų Lietuvos" puslapius. Tai poilsis lietuviškame gamtovaizdyje, prie padavimų, prie šimtų būdingų vietovėm nuotraukų. Žavi didžiulis "Lietuvių Enciklopedijos" pastatas. Ir netgi lietuviškai guodžia "Enciklopedija", perpasakota anglų kalba. Joje yra tas ekstraktas, išsemtas iš "Lietuvių Enciklopedijos", atmetus tarptautinius siužetus. Tokia yra suvestinių — istorinių, geografinių, filosofinių — rinkinių galia! Savotiški muziejai, savotiškos šventovės, salė po salės, pažintis su vertybėmis, kurių laiko rūdys nesunaikina, savaimingai ir džiugiai pripildo lankytojo dvasią.

Tokio pobūdžio darbą, tokio veikalo schemą vykdo Pranas Naujokaitis. Jis vadovaujasi chronologinio pristatymo metodu. Iš senesniųjų periodų mūsų kultūrinė panorama vis erdviau atsiskleidžia, ir taip, žingsnis po žingsnio, artėjame į dabartį.

Antrame tome, kuris įvardintas "Posūkis estetinė naujų kelių ieškojimo linkme", rašoma apie literatūros ir kultūros titanus ir apie jų bendramžininkus. Pačios stambiausios periodo figūros: A. Jakštas-Dambrauskas, Vydūnas, V. Krėvė-Mickevičius, M. Vaitkus ir I. Šeinius, Putinas ir F. Kirša, B. Sruoga ir K. Binkis, ir J. Tomas-Vaižgantas, ir P. Vaičiūnas...

Ir apie pusantrą šimto kitų, stambesnių ar mažesnių, šio laikotarpio autorių! Tai jau paradai! Tai jau literatūrinio mauzoliejaus vaizdas! Pavaizduoti ryškūs literatūrinio reiškimosi centrai, sambūviai, kryptys, lei-

(Tęs. 8 psl.)

Hamiltoniško "Aukuro" aktoriai ruošiasi vaidinti A. Rūko "Bubulį ir Dundulį" Toronto Lietuvių Namuose Nuotraukoje iš kairės: Rožė — M. Kalvaitienė, Bubulis — A. Ulbinas, Agutė — E. Kudabienė

Nuotr. V. Reičius

MŪSŲ PAVARDĖ

"Skautų Aidas"

LEISK MANE NAMO

VACYS KAVALIAUSKAS

Užsimerkiu ir juntu:
Aidi dainos tolumoje,
Ir nuo Baltijos krantų
Tėviškėlė mane moja.

Tyliai ošia juodas miškas.
Miškas toks gūdas...
Žaidžia pievoj peteliškės
Marguose žieduos.

Matau — kryžius šalia kelio.
Melstis jam imu,
Atsiklaupęs aš ant kelių:
— Leisk mane namo.

KU-KŪ, GEGUTE

JONAS MINELGA

Ku-kū, gegute,
Ku-kū, raiboji,
Panemunėliais
Skraidai, lakioji.

Ku-kū sodely —
Kleve ar uosy,
Kokią dalužę
Man iškukuosi?

Oi, sunku nešti
Klajūno našta,
Kai žvilgsniai suka
Į gimtą kraštą,

Kur girios žaidžia
Su debesėliais,
Lakštutė suokia
Padubysėliais.

Svečioj šalelėj
Pavargo kojos,
Vai kokią dalia
Atneš rytojus?

Ar šiaurūs vėjai
Dar pūs, kaip pūtę,
Ar laisvės rytą? —
Išburk, gegute!

Ar gali išsivaizduoti kraštą, kuriame Balandis, Katinas ir Lapis sugyventų? Kodėl jie vienas kito nepraryja?

Mat, kalbame apie Lietuvą: ten, Šiaulių miesto vienoje klebonijoje taikingai po vienu stogu gyveno trys kunigai tokiom pavardėm!

Ar esi kada nors pagalvojęs apie mūsų pavardes? Kokios jos kartais savotiškos, įdomios, net juokingos. Sunku patikėti, kad yra žmonių, kurių pavardė būtų Pilvelis, Ūsas, Šakalys, Pusedėris, Kiškis, Blynas? O gal geriau patinka Lapienė (lapų sriuba), Dūda, Kisielius, Rūkas? Šios visos puikios lietuviškos pavardės; o gal pats ar pati vadinsies Burokas, Baravykas, Oželytė, Kurapkaitė? Tikrai Tau galėtų pavydėti!

Kodėl žmonės gavo tokias pavardes? Čia ir yra visa paslaptis, visas įdomumas: koku būdu tai atsitiko?

Bandykime truputį išsigilinti į šį dalyką. Būtų smagu pastudijuoti visokių tautų vardus žiloje senovėje - pavardės atsirado daug vėliau.

Vienos čia užrašytos pavardės bus senos, kitos naujesnės. Kalbą gyvas dalykas, visada atsiranda naujų žodžių, atsiranda ir naujų pavardžių. Svarbu, kad jos lietuviškos.

Galvojama, kad žmonės kadaise buvo visai bevardžiai. Gal jie pirštu vienas į kitą rodė (kokie neišauklėti!), o gal vartojo įvardžius tu, jis, ar šitas, anas, tas. Kiek vėliau, gal būt, atsirado žodžiai, kurie tiksliau įvardindavo žmones; tai buvo giminytės pavadinimai, pvz., motina, tėvas, sūnus, brolis, duktė, sesuo. Bet nei įvardiniai, nei įvardijimai nebuvo žmonių tikriniai vardai, kaip mes dabar kad galvojame, nes jie galėjo būti taikomi vis kitiems žmonėms.

Tik labai pamažu teatsirado tikriniai vardai, taikomi vienam atskiram, ypatingam žmogui. Pastebėta, pvz., kad jis skiriasi nuo kitų savo kūno ar dvasios bruožais, ir tuo būdu atsiranda vardas. Juodis, Didžiulis, Mažulis, Trumpa, Daugnorė, Rimša (ramus žmogus). Bet pradžioje tai buvo tik vardas, ne pavardė; tik daug vėliau dalis tikrinių vardų - asmenvardžių - tapo pavardėmis. Manoma, kad Lietuvoje tai įvyko XIX-ame amžiuje.

Lietuviai gyveno gamtoje, ją mylėjo, jos bijojo ir net garbino ją. Tokia buvo jų tikyba, kad jie išsivaizduodavo žvėris, gyvulius ir net augalus turint sielą, o gamtos reiškiniai jiems atrodydavo ir šventi, ir pagarbiai bijotini. Spėjama, kad tokie vardai kaip Briedis, Lokys, Šernas, Varnas, Vanagas, Vilkas, buvo taikyti žmonėms ne būtinai todėl, kad tie žmonės buvo panašūs į juos. bet

kad senovės lietuviai gerbė šiuose gyviuose esančią drąsą, jėgą, gudrumą arba gerėjosi jų kilnia išvaizda. Bet buvo ir vardų, kurie atsirado iš to, kad žmogų lygino su žvėrimis, paukščiais, pvz., Vistakis, K(i)aulakis.

Gamtos reiškiniai taip pat buvo svarbūs senovės lietuvių gyvenime: kas nebijotų Perkūno, to baisaus besitrankančio ir žaibuojančio dievaičio! Taigi, verčiau neminėkime jo vardo, galvojo jie, nes jis gali mus išgirsti ir pradėti daužytis. Todėl verčiau sakykime Dundulis, jei norėsime apie jį kalbėti. (Juk: vilką minime, vilkas čia!) (Ir haisųjį angį, besislapstantį tarp akmenų arba žolėje, verčiau vadinkime gyvate, arba ilgoji, piktoji!)

Senovės lietuviai garbino ir medžius - ir iš tikro, ar yra kitų tokių gamtos augalų, kurie taip džiugintų akį, teiktų pavėsi ir prieglobstį, būtų tokie naudingi, kaip medžiai?

Nenuostabu, kad atsirado pavardės Liepa, Beržys, Beržinis, Ažuolas, Šermukšnis - visa tai Lietuvos gamtovaizdžio puošmenos, įaugusios net į mūsų širdį.

Ar esi kada atsirėmęs į medį ir pajutęs jo draugiškumą, arba žiūrėjęs į jo viršūnę ir gerėdamasis svajojęs? Lengva suprasti, kad senovės lietuviai ažuolynuose garbino Dievą, kaip jie Jį anais laikais išsivaizduodavo. O kas suskaičiuos dainas ir pasakas, kuriose medžiams skiriamas žymus vaidmuo!

Po trumpučio įvado - taip daug liko nepasakyta, nepaiškinta - pereiname į lietuviškų pavardžių rinkinį - margą sąrašą, kurį jūs, tikrai tikiuosi, papildysite savo radiniais. Linksmos pavardžių medžioklės!

Pavardės (ir pravardės!), kilusios iš žmogaus kūno ir dvasios savybių: Gerutis, Narsutis, Drąsutis, Krutuly (nenuorama), Raila (nenuorama, padauža), Plepys (neišlaiko paslapčių), Kareiva (nevykęs karys), Dilba (paniurėlis, žiūri iš paniūrų), Alseika (sunkai kvėpuojas, dusulingas žmogus).

Kūno dalių pavadinimai, tapę pavardėmis: Rankelė, Kojelė, Kojelis, Kumštis, Baltūsis, Baltakis, Juodakis, Keturakis, Jautakis.

Pavardės, kilusios iš amatų ar pašaukimo: Katilius (daro katilus), Kubilius (daro kubilus), Kurpius (daro batus, kurpes), Dailidė, Balnius, Girnius (daro girnas - kas tai? Pažiūrėk žodynel!), Dūdorius, Dainorius, Milčius (miltais prekiauja; išsitepęs miltais), Karalius, Puskunigis.

Gamtos reiškiniai ir vietovių ypatumai atsispindi pavardėse: Kupstas (nedidelis iškilimas žemėje, žolėje), Pakalnis, Vidugiris, Žemkalnis, Žemaitis, Aukštikalnis, Užupis, Patamsis, Žemgulys, Miškinis (taip pat laukinis, girinis, miško dvasia), Arimas, Šerkšnas, Šalna, Tyla, Dulkė, Aušrotas (aušros nušviestas), Dundulis (perkūnas, bet ir greitakalbis, tuščiakalbis), Dirvonas (nedirbama arba apleista žemė).

Įrengimų, įrankių pavadinimai, tapę pavardėmis: Yla, Lingė (lopsio kartis), Katilas, Sruoga (siūlų), Kulys (šiaudų ryšulys stogui dengti, žabų ryšulys), Duoba (žemaičių jauja).

Pavardės, atsiradusios iš medžių arba jų dalių pavadinimų: Liepas, Klevas, Kelmelis, Kuolas, Kaladė, Lipčius (saldi limpanti medžiaga ant lapų, augalų).

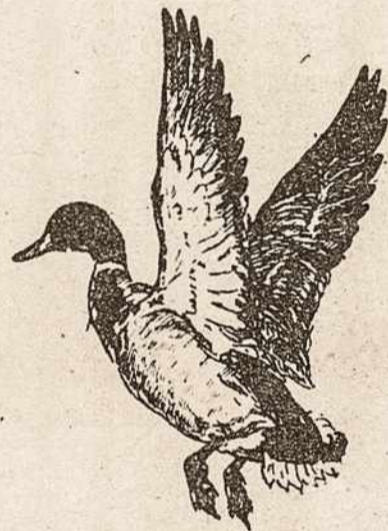
Javų pavadinimai: Avižius, Avižonis, Aviža, Rugys, Rugienius, Miežys.

Pavardės, kilusios iš daržovių ir augalų pavadinimų: Ropė, Morkys, Pipiras (gal ir mažiuokas, kandus žmogus?), Garšva (skėtinių šeimos augalas), Spurgys (pumpuras), Lapas, Balanda (lauko žolė, net valgoma), Papartis, Dagys (piktžolė aštriais dygliais ir pikčiurna), Dirsė (piktžolė, auganti javuose), Kežys (gvazdikų šeimos augalas), Ridikas, Kardelis (gėlė gladiolas).

Grybų: Grybas, Raudonikis, Lepšys (o gal ir "lepšiškias" žmogus?)

Žuvų pavadinimų kilmės pavardės: Karosas, Vėgėlė, Zubrys, Vėžys, Šapalas, Lydis (gal tėvelis padės išsiaiškinti šių žuvų išvaizdą ir ypatumus?)

Pavardės, atsiradusios iš paukščių pavadinimų: Gulbinas, Čiurlys, Volungis, Dagilis, Gaidys, Sakalas, Žašinas, Gaigalas, Šarka, Kregždė, Strazdas, Žvirblis, Špokas, Erelis, Lingė

kalinės šeimos), Genys, Pempė, Kuodys (kuoduotas vieversys), Gaidžiūnas, Paukštis, Paukštelis.

Gyvuliai, žvėrys, vabzdžiai: Voveris, Sabalys (plėšrus brangiakailis žvėrelis), Lūšis (plėšrus kačių šeimos žvėris), Katelė, Kiaunė (plėšrus brangiakailis žvėris), Veršelis, Paršelis, Žirgulis, Žirginis, Vabalas, Bitinas, Žiogas, Skėrys, Avižius (laumžirgis), Širvys (baltas su maišytais tamsiais plaukais), Balčius (baltas arklys), Keršys (juodas su baltu).

Ar galva susisuko? Man tikrai, o dar nepaliečiau lietuviškų pavardžių, kilusių iš kunigaikščių vardų. Tą visai palieku jums.

Gal kuris nors jūsų taps lietuvių kalbos ir istorijos žinovu. Tai bus šventė! Gal tada paaikšės mane labai varginanti mįslė, kodėl pirmasis Burokas gavo buroko vardą: ar todėl, kad jis buvo raudonskruostis, ar todėl, kad jis buvo apskritas, ar kad mėgo burokus! To atsakymo labai lauksiu.

Iki tol: Didelė garbė daug svetimų kalbų mokėti, bet dar didesnė savąją gerai išmokti, ir: Praeitis yra dabarties stiprybės šaltinis. Išsigilinę į savo istoriją, geriau suprasime kitų kraštų problemas. Jausdami, iš kur kilę, turime išeities tašką: nesame pasimėtę.

Ona Saulaitienė

MŪSŲ ŽINIOS

STIPENDIJŲ KOMISIJA

Šių metų, Sausio mėn., 15 dieną, Vila Zelinos Klebonijoje buvo susirinkus B.L.B. Mokslo Stipendijų komisija ir studentai, paremti stipendijomis 1975 metais.

Susirinkime dalyvavo: k. H.Šulcas, V. Tubelis, A. Sliesoraitis, L. Jodelytė, moksleivis A. Aleknavičius ir studentai: A. Zizas, R. Sinkevičiūtė, S. Aradzenkaitė ir T. Jočytė. Nedalyvavo studentas R. Guiga.

Šio susirinkimo tikslas buvo 1975 metų veiklos uždarymas, kurio proga moksleiviai pateikė mokyklos lankymo liūdyumus, mokslo pažymius, aprašymus apie bendrą veiklą mokyklos dalykuose ir apie savo veikimą lietuviškame darbe 1975 metais.

ARNALDAS ZIZAS - perėjo į trečią kursą, F.E.I. inžinerijos fakultete, kur mokosi elektronikos srityje. Parodė gerus pažymius ir gerai lankė mokyklą. Prisdėjo prie skautų pirmame metų laikotarpyje, paskui, padidėjęs pamokų skaičiui, pasiliko laisvą laiką Nemuno repeticijoms. Prisdėjo Kongreso ruošime Nakvynių Komisijoj. 1975 metais gavo Cr\$.4.000,00 (keturių tūkstančių kruzeirų) stipendiją.

LUIZ A. ALEKNAVIČIUS - perėjo į trečią kursą elektronikos mokykloje. Gerai mokėsi per visus metus ir todėl neturėjo laikyti egzaminus metų pabaigoj. Pastoviai lankė mokyklą. Lietuviškoj veikloj reikišė kaip „Rūtelės“ šokių mokytojas; talkininkavo stovyklų ruošime; dalyvavo sporto grupėj; aktyviai prisidėjo prie PLJK ruošos; talkininkavo Itaiči Studijų savaitės darbuose; buvo „Rūtelės“ atstovas III PLJK. 1975 metais gavo Cr\$.1.500,00 (tūkstančio penkių šimtų kruzeirų) stipendiją.

ROSELI SINKEVIČIŪTĖ - perėjo į antrą kursą Faculdade Paulista de Medicina, slaugių kurso srityje. Šis kursas yra augšto lygio mokslas, kuris užtrunka 4 metus. Studentė parodė gerus pažymius ir pastoviai lankė mokyklą. Perėjo nuošalinius kursus, sujungtus su jos srities specialybe. Klausė paskaitų, lankė prieglaudą, ligonines ir sveikatos departamentus. Pateisino savo neprisdėjimą prie lietuviškos veiklos, nes kursas buvo tikrai sunkus ir tęsdavosi per visą dieną 1975 metams, gavo Cr\$.3.650,00 (trijų tūkstančių šešių šimtų ir penkiasdešimt kruzeirų) stipendiją.

SILVANIA ARADZENKAITĖ - lankė antrą kursą Mackenzie Chemijos Fakultete. Klausė paskaitų ir turėjo daug pratybų laboratorijos srityje. Lietuviškoj veikloj dirbo kaip sekretorė Comitê-Pro-Justiça dos Povos Bálticos; prisidėjo prie Baltijos Kraštų Parodos ruošos ir šoko Nemuno Ansamblyje. Kongreso metu prisidėjo prie Nakvynių Komisijos darbų. 1975 metais gavo Cr\$.1.500,00 (tūkstančio penkių šimtų kruzeirų) stipendiją.

TERESA JOČYTĖ - perėjo į ketvirtą kursą Escola de Agronomia Luiz de Queiroz, Agronomijos Fakultete. Parodė gerus pažymius moksle. Šalia mokyklos veiklos, lankė kursus apie Koo-

peratyvizmą; lankėsi žemdirbystės ir Kavos auginimo studijų savaitėj. Lankė miesto daržovių centrą ir žemės pagerinimo industriją. Lankė taip pat cukraus ir alkoholio industrijos patalpas. Lietuviškoje veikloje, dirbo III PLJK būstinėj ir buvo Brazilijos atstovė Argentinos stovykloj ir Studijų Savaitėj, Itaiči S. Paulyje. 1975 metais gavo Cr\$.2.500,00 (dviejų tūkstančių ir penkių šimtų kruzeirų) stipendiją.

Kun. H. Šulcas tarė žodį, vertindamas stipendijų aukotojų paramą ir pranešdamas iš kur jos ateina. Taip pat ragino studentus susikaupti ir jausti norą prisidėti prie Lietuvos kultūros išlaikymo ir ugdymo darbo, nes tos stipendijos yra duodamos, kad būtų galima išugdyti gerai išlavintą kartą, kuri sugebėtų vadovauti lietuviškai veiklai ateityje. Buvo iškelta mintis, kad kiekvienas studentas bandytų surasti savo mokykloje lietuviškos kilmės jaunimą ir palaikyti su jais ryšius.

V. Tubelis kalbėjo apie lietuviškos šeimos sukūrimo svarbą mūsų tarpe ir bendrai apie kitas žmogaus problemas ir tokiu būdu visi įsitraukė į diskusijas.

Buvo pranešta, kad stipendijos prašymo anketa bus vėl paskelbta „Mūsų Lietuvoj“, ir kas bus ja interesuotas, turės užpildyti kaip anksčiau. Tuo buvo baigtas susirinkimas su studentais.

Studentams išėjus, pasiliko komisija savo posėdžiui.

L. Jodelytė ir V. Tubelis įteikė savo prašymą pasitraukti iš Mokslo Stipendijos Komisijos, po dviejų metų darbo. Prašymas buvo priimtas ir buvo pasiūlyti keli asmenys, kurie bus pakviesti papildyti naują komisiją.

Buvo suvestos 1975 metų įplaukos ir išlaidos. Galutinė sąskaita bus paskelbta vėliau.

Mokslo Stipendijų komisijos nariai

k. H. Šulcas
V. Tubelis
A. Sliesoraitis
L. Jodelytė

São Paulo
1976/II/03

ĮSTOJO Į FAKULTETUS

São Paulo laikraščiuose paskelbtuose sąrašuose yra šios lietuviškos pavardės. Kadangi apie du trečdaliai to amžiaus jaunimo šeimos yra mišrios, galima spėti, kad į universitetus šiais metais įstojo bent tris kart daugiau lietuvių kilmės studentų negu čia (ir anksčiau) surašyta. Redakcija kviečia ML skaitytojus pranešti apie gimines ar pažįstamus, kurie išlaikė universitetų egzaminus.

Į Mauá inžinerijos fakultetą įstojo José Roberto Leimontas ir Cyrilo Carlos Kolesnikovas; Lins inžinerijos fakultetą José Kligis Fernandes; Douglas Miguel Liutkus į São Carlos, inžinerija; Mauro Zilbovičius ir Joel Jochelavičius į USP Politechnikos institutą; Paulo Ce-

sar Sladkevičius, Leonardo Grabauskas ir Rone Butkeraitis į FEI industrinės inžinerijos fakultetą; Ricardo Urbietis ir Henrique Klimas į FEI Operacinės inžinerijos fakultetą, taip pat ir Valter Antonio Grynys; Elizabeth Laurinavičius - São Carlos Federaliniame universitete fiziką, Sergio Celli Laurinavičius - USP chemija.

Eduardo José Climachauskas - Comunicações e Artes, USP; Marytė Baltaduonis - Faculdade de Comunicação Social Anhembi; Christina Papeckys da Motta, Norma Anparo Benkusnkas - Comunicações, Fundação Armando Alvares Penteado. Į Morumbi Turizmo fakultetą įstojo Birutė Jasiulionis ir Inez Siniauskas, Nida Maria Paleckytė - USP pedagogika, Suely Regina Žarnauskas - Faculdade de Educação e Ciências Pinheirense - pedagogika, Melanie Dimantas - USP filosofija, Rimantas Jonas Valavičius - ekonomija Fundação Armando Alvares Penteado. Taip pat į fakultetus pateko Elisabeth Šeškevičius ir Reinaldas Putvinskis, Gilberto Jasinkevičius - inžinerija, Barretos, Claudio Jodelis, Comunicação Social Anhembi.

LAIMĖJO KALĖDŲ PREMIJA

São Paulo miesto Turizmo valdybos kalėdinio konkurso laimėtojų tarpe 10-12 metų amžiaus kategorijoje yra Lislely N. Rinkevičiūtė iš V. Prudentės. Konkursą rėmė žaislų bendrovė Estrela.

NETIKSLIAI PERDUKTAS PASIKALBĖJIMAS

Gerb. Redaktoriau,

Siunčiu Jums laiško kopiją, kuri išsiunčiau „naujienuoms“. Tikiu, kad nesusipratimas, įvykęs dėl netikslios „Naujienu“ informacijos, tikriausiai be blogos valios, šiuomi bus išsklaidytas. Su pagarba -

Algirdas Idika

São Paulo, 1976 m. vasario mėn. 8 d.

„Naujienu“ redakcijai
1739 So. Halsted str.
Chicago, Il., 60608 - USA

Gerb. Redaktoriau,

Sąryšyje su „Naujienuose“ paskelbta žinute apie pasikalbėjimą su redaktoriumi, liečiantį, tarp kitko, São Paulo Lietuvių šv. Juozapo Romos Katalikų Bendruomenę ir josios valdybos rinkimus, yra reikalingas patikslinimas, būtent:

Nebuvo pasakyta, kad kun. J. Šeškevičius pradėjo perdavinėti Bendruomenės turtą. Jokie turto perdavinėjimai šiuo metu nėra žinomi. Buvo kalbėta tikrai apie pavojų Katalikų Bendruomenės turtui.

Pasikalbėjimas perduotas netiksliai ir turėtų būti pataisytas.

Su Pagarba.

Algirdas Idika

Red. Pastaba:

Pagarba autoriui, kurs bando atitaisyti vieną - antrą - informacijos dalį, būtent kad „Lietuvių paraprijos turtą pradėjo perdavinėti...italams“. Ogi dabar „Jokie turto perdavinėjimai šiuo metu nėra žinomi“. Tačiau lieka neišaiškinta kita - pirmoji - informacijos dalis: „Lig šiol gyveno taikoje ir santaikoje, išskiriant Vila Zelina.“

Tai reikštų, kad bent Vila Zelinos lietuviai, dabar gyvena „ne taikoje ir ne santaikoje“. Ir dar dėl tokių motyvų, kurie, pasirodo, nepagrįsti, nes „nežinomi“. Ar ne nepagrįsta ir toji „ne taika ir ne santaika“?

Bus galima laikyti nesusipratimą nors dalinai išsklaidyta, jei rasime „Naujienu“ informacija pilnai atitaisyta kaip reikalauja žurnalistine etika.

RINKSIS STOVYKLAUTOJAI

Ubatubos „Jūratės ir Kastyčio“ stovyklautojai su tėvais ir draugais renkasi V. Zelinos Jaunimo namuose vasario 28, 18:00 val. pažiūrėti skaidrių, pasirinkti fotografijų ir šiaip prisiminti stovykla bei susitarti dėl iškylių, sekančios stovyklos ir kitos veiklos.

„Mūsų Rūtelės“ stovyklos dalyviai (Itu), kaip jau buvo pranešta, skaidres žiūrės vasario 21, irgi 18:00 val. Jaunimo namuose.

KELIAUJA

Pereitą savaitę Karolio Blumbergo vestuvėse Buenos Airėse dalyvavo jo draugas Jonas Lukoševičius ir Stasė Lukoševičienė.

Saulius Dikinis, Brazilijoje išbuvęs keletą mėnesių ir dalyvavęs visoje Jaunimo kongreso eigoje, prieš savaitę sugrįžo į JAV-bes.

Pereitą savaitę Bahijos sostinėje Salvador lankėsi Vera Tartūnienė su dukromis ir žen-tais.

Šia savaitę VASP tarnautojas Vytas Trūba pasinaudoja lėktuvų bendrovės lengvatomis ir skrenda atostogauti Recife, Fortaleza, Belem ir Manaus.

São Paule anūkus ir proanūką lanko iš Argentinos atvykęs Ignas Pađvalskis.

Savo dukrą Ceciliją su šeima, gyvenančius Recifeje, netrukus aplankys Birutė ir Jonas Bagdžiai.

Operos rūmai – lietuvių simbolis

JAV spaudoje (Poughkeepsie Newspapers, Inc.; gautoje iškarpoje data nenurodyta) pasirodė Peter Osnos straipsnis iš Vilniaus "Opera House is a Symbol to Lithuanians". Šis amerikietis, "Washington Post" bendradarbis, jau nekartą rašęs apie Baltijos valstybes, atpasakoja savo įspūdžius bei pokalbius su lietuvišiais "intelektualais". Vienas jų pareiškė: "Esame maža šalis, apsupta didelių galybių. Mes niekad negalėtume gyventi vieni. Mažiausiai, ką galėtume pasakyti, mes turime bent kultūrą".

Autorius, paminėjęs, kad Baltijos valstybės buvo rusų užimtos ir įjungtos Sovietų Sąjungon prieš 34 metus, pastebi, kad per tą laiką jose įsitvirtino Kremlius, tačiau tautinis šių žmonių jausmas reiškiasi atgijusiu domesiu vietinei kultūrai.

Baigusieji 400 metų senumo Vilniaus universitetą esą tvirtina, kad lietuvių kalbos bei literatūros studijos yra tokios populiarios, kad jas baigusiems sunku rasti darbą toje srityje. Tradicinės dainų šventės išsiplėtė į vieną bendrą festivalį, kuriam ruošiamasi 13 mėnesių. Batiko meno darbai, atlikti lietuvių menininkų, turbūt geriausi už Azijos ribų. Jų pareikalavimas esąs didelis.

Vilniaus centre, ant tylios Neries upės krantų, stovi dailūs operos rūmai. Vietiniai žmonės esą tikisi, kad jie bus geriausių pasaulio operų salių tarpe. Juos suprojektavo geriausias Lietuvos architektas. Atrodo didingai ir kartu dailiai. Statybos darbus atliko vietiniai darbininkai per devynerius metus. "Mes stengiamės, kad viskas būtų kuo geriausia" — pareiškė vienas pareigūnas. Trūkstant medžiagos, kurių nėra krašte, taip pat kai kurie specialistai buvo importuoti iš svetur. Teatro statyba kainavusi 6 milijonus dolerių, kurių gerą dalį Lietuva sumokėjusi iš savo užsienio valiutos išteklių. Lankytojas tuojau pajunta, kad šis pastatas lietuviams reiškia žymiai daugiau nei paprasta operos salė.

Specialus lietuvių stilius matyti ne vien mene ir literatūroje. Rusuose populiarius yra posakis "keliauju į Vakarų", reiškiantis į Baltijos kraštus. Ir iš tikrųjų juose matyti pėdsakai šimtmetinės įtakos — Lenkijos, Vokietijos, Švedijos.

Kavinės bei restoranai su uždrom kėtom čia labiau mėgstami nei standartinės banketų salės, rusų pastatytos. Amatininkų sugebėjimai tebėra matomi mažose batsiuvių ir siuvėjų įmonėse, išdėstytose medžiais apšildytose Vilniaus gatvėse.

Katalikų Bendrija seniau bu-

vusi vyraujanti krašto jėga. Pasak dabartinių pareigūnų, pusė senosios kartos gyventojų ir dabar tebėra uolūs tikintieji.

Standartinius sovietinės statybos planus rezidenciniuose rajonuose lietuviai esą kiek modifikavo — įnešė daugiau įvairumo, statydami juos nevienodo dydžio ir pridėdami, kur galima, pagražinimų iš medžio.

Aplinkos sutvarkymas laikomas pirmaeilium dalyku. Pernai (1974 m.) Lazdynai, kur gyvena 42.000 asmenų, gavo Lenino premiją kaip geriausias rajonas Sov. Sąjungoje

Trumpai tariant, Lietuva turi savitą tapatybę — savo kalbą, muziką, meną, architektūrą ir iš dalies gyvenimo būdą. Tačiau antra vertus, visame krašte pastebima sovietų hegemonija — nuolat matomas pripažinimas, kad yra linija, kuri negali būti peržengta.

"Kas yra nacionalizmas?" — klausė vienas jaunas intelektualas. Anot jo, jis yra tada, "kai galvoji vien apie savo valstybę ir savo tautą. Mes nesame nacionalistai. Mes, lietuviai, manome, jog turime duoti savo įnašą visoms sovietų tautoms".

Pagal 1970 m. Sov. Sąjungos

gyventojų surasymą, joje yra 103 nerusų tautinės grupės, t.y. 47% visų krašto gyventojų. Daugelis jų gyvena savose srityse. Amerikiečiai savo pokalbiuose esą linkę visus Sov. Sąjungos gyventojus laikyti rusais, bet tai netikslu. Jų tarpe yra kazokai, turkmėnai, uzbekai ir kitos Vidurio Azijos tautos, o Baltijos srityje — lietuviai, latviai ir estai.

Šis straipsnis, kaip matyti iš atpasakojimo, parašytas žmogaus, gana gerai pažįstančio pavergtos Lietuvos problemas. Jo perteiktos nuotaikos bei mintys plaukia daugiausia iš oficialių sluoksnių, nors jie ir vadinami "intelektualais", nes užsieniečiai, nemoką lietuvių kalbos, negali pasiekti kitokių lietuvių. Dėlto neišvengiamas buvo sovietinis "nacionalizmo" aiškinimas ir prievolė įnašo Sov. Sąjungai.

Sk.

T. Ž.

— Petras Motiekaitis, gyvenąs Šiauliuose, sukonstravo naują sraigtasparnio motorą, varomą gumos varikliu, kuris pakilo ligi 820 metrų aukščio. Ligšiolinis pasaulinio aukščio rekordas priklausė italui G. Releggi ir siekė 595 metrus.

ANTRASIS LIETUVIŲ...

(iš 7 psl.)

diniai, redakciniai kolektyvai, literatūros veikėjų ir istorikų nuoveikiai. Neišvengiamai teko plėsti laiko rėmus, kai kuriems autoriam gyvenant ir prieš nepriklausomybinį periodą, ir įžengus į nepriklausomą valstybę. Vienetai pasiekė ir antrosios okupacijos periodą, kuriame sutriuškino savo istorinio portreto tyrumą taikstymusi prie režimo tendencijų (Vienuolis-Zukauskas).

Laisvos visuomenės dorybė ir privilegija yra tiesos deklaracija ir tolerancija. Tai matyti šiame darbe. Net visą skyrių (XXV) autorius atidavė vadinamam "proletariškiem" rašytojam pristatyti. Šiais rašytojais labai siejasi sovietinių akademijų veikėjai. Tai yra stebėtinai anemiška rašliava, neturėjusi pastebimo poveikio nei istorinės rolės lietuvių tautos istorijoje. Tai yra kuklaus ribotumo tendencija, stebėtinai nesulaukusi savo talento (išimtis J. Janonis). P. Naujokaitis rūpestingai ir pilnai pristatė šio žanro rašytojus. Ar šitai gali pasielgti sovietinių akademijų veikėjai su išeivijos rašytojais?

Pirmasis ir antrasis šio projekto tomai buvo spalvingos ir detalizuotos ekskursijos į tolesnę ir artesnę praeitį. Kiti du tomai susidurs su esamuoju laiku. Čia subėga daug vardų, daug kūrybinių mokyklų. Iki šiol naudotą įmanomiausios pilnybės metodą naudojant, pristatyti autoriai, besireiškiant anapus geležinės uždangos. Pogrindžio autoriai. Partizaninių bunkerų dainiai. Netgi maldaknygė, kurią sukūrė tremtinės Sibiro lietuvaitės, yra kaip mūsų dabarties religinės poezijos unikumas. Tad darbo apimtis milžiniška.

Leidykla privalo atsizvelgti į anotacijų pastabas, į vertinimus, į gero noro silymus. Visa tai nuveikti nėra sudėtinga nei neįmanoma. Pastebėta, pvz. kad pirmasis tomas nebuvo ne reklamuotas. Argi toks leidinys rengiamas sarkofagui?

TARPTAUTINIAME JAUNŲJŲ PIANISTŲ KONKURSE Čekoslovakijoje, Ustėje prie Labos, sėkmingai dalyvavo Vilniaus M. K. Ciurlionio vidurinės meno mokyklos atstovai. Absoliučios laureatės vardą išskovojo šeštokė Neringa Puišyte, dėstytojos M. Lapėnaitės mokinė. Ji taipgi laimėjo I vietą ir antroje 12-13 metų amžiaus pianistų grupėje, kurioje II vieta teko O. Šteinbergaitės auklėtiniui Aleksandrui Kovalskiui, III — V. Kulikauskienės auklėtiniui Arūnui Dikėiui.

JURGIS JUODIS "Dirvos" klišė Pro Patria

MŪSŲ ŽINIOS

GAUSI VASARIO 16

São Paule pamaldas laikė klebonai kun. Juozas Šeškevičius ir Petras Daugintis, Vila Zelinos bažnyčioje. Prie altoriaus su vėliavomis stovėjo tautiniai rūbais pasipuošę vaikų ir jaunimo būrys. Per pamokslą kun. Šeškevičius išskėlė mūsų tautinio ir katalikiškojo gyvenimo opiuosius klausimus.

Gražiai giedojo Liet. Kat. Bendruomenės choras, gilaus jspūdžio padarė malda „Tėve mūsų“, kai visi tautiečiai padavė vieni kitiems rankas lietuviškos, broliškos meilės ženklan. Trumpos, pritaikytos įžangos į maldas, maldos ir giesmės su dideliu dalyvių skaičiumi sudarė labai pakilią, lietuvišką, religingą nuotaiką.

Po 15 val. pamaldų dalyviai perėjo į seserų pranciškiečių salę, jau papuoštą III Jaunimo kongreso šūkiu „Tėvų žemė Lietuva mūsų širdyje visada“. Pranešėjai Liucija Jodelytė ir Algirdas Sliesoraitis pristatė Estijos konsulą dr. Ferdinandą Sauką, kuris, nežiūrint silpnos sveikatos, energingai reikalavo laisvės Pabaltijo kraštams ir artimo trijų tautų bendradarbiavimo. Minėjimas ir konsulo žodis buvo spausdintas tos dienos „O Estado de São Paulo“ ir sekančios dienos „Folha da Tarde“. Sekė „ProLiberdade“ komiteto pirm. dr. Manomi Souza žodis, pabrėžęs kovą prieš sovietinį komunizmą.

Šventei pritaikyta žodį tarė advokatas Pijus Butrimavičius (tekstas Mūsų Lietuvoje), kviesdamas lietuvius pagal savo galimybes jungtis į Lietuvos laisvės kovą ir lietuviškos ugdymo darbą.

Meninė dalis, kaip ir oficialioji, pravesta sklandžiai. Nors dėl stovyklų, Rūtelė neturėjo daug laiko pasiruošti, šeši tautinius šokius, ypatingai naujesnius, išmokus Jaunimo kongreso šokių šventei, šoko nuotaikingai, ramiai, linksmai, lydimi Klaudijaus Butkaus ir Irenės Kuniškienės prie akordeonų. Šoko net devynios poros.

Liet. Kat. Bendruomenės choras gražiai dainavo šešias patriotines dainas ir giesmes. O trejetą sudai-

navo tikrai meniškai, harmoningai ir žavinčiai. Būtų verta įrašyti į plokštelę, jeigu įrašymas pajėgtų perduoti visą tų melodijų, sąskambių ir balsų grožį.

Sekė trijų dalių gyvas paveikslas, paruoštas kun. Šeškevičiaus su Rūtelės vaikais, vaizduojas Lietuvos nelaisvę ir laisvės viltį. Skaitė Aleksandras Vinkšnaitis ir Liucija Jodelytė. Jaunimo kongreso, Lietuvos ir São Paulo lietuviškos veiklos 540 skaidrių trimis prožektoriais rodė Aleksandras Valavičius, Reinaldas Putvinskis ir kun. A. Saulaitis. Minėjimas truko 1:45 val.

Dalyviai lietuviškų knygų nupirko už 520 kr., plokštelių už 740 kr. ir šeši ML skaitytojai dosniai užsimokėjo prenumeratą duodami 820 kr.

Per minėjimą buvo renkami parašai, įteiksiami kardinolui ir arkivyskupijos laikraščio redakcijai, įdėjusiai pereitos savaitės laidoje neaiškų straipsnį apie religinę laisvę Sovietų Sąjungoje.

UŽSIMOKĖJO ML

Po 70 kr. – Simas Balvočius, Konstancija Povilavičienė.

Po 100 kr. A. Gogelis (iš Mogi das Cruzes), Ana Šablevičius, Cecilia Mitrulienė, Natalija Jakutienė. 350 kr. Mečys Paleckis.

PRASIDEDA PAMOKOS

Vasario 22 d. Vila Zelinos lituanistinė mokykla pradeda mokslo metus. Pagal lietuvių kalbos mokėjimą sudarytos trys grupės: pradedančiųjų, šiek tiek lietuviškai mokančiųjų, gerai kalbančiųjų. Jaunimo namuose pamokos tęsiasi nuo 15 val. šeštadienį iki 16 val.

A.A. ANTANAS KAIRYS

Statybinės medžiagos pardavimo firmos „Europa“ savininkai Aleksas ir Eduardas Vinkšnaitiai, prisimindami savo ilgametį bendradarbiavimą a.a. ANTANĄ KAIRI, užprašė už jo vėlę šv. Mišias jo gimimo dieną, vasario 28, 18 val., šv. Kazimiero parapijos koplyčioje Mookoje. Kviečiami dalyvauti visi velionies giminės ir artimieji.

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

GUARDA-CHUVAS DE TODOS OS TIPOS PARA HOMENS, SENHORAS E CRIANÇAS, MINI-SOMBRINHAS TIPO ITALIANO E ALEMÃO.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Inscr. Estadual 104.519.517

CGC. 60.882.909/001

R. Coelho Barradas, 104
V. Prudente

Fones 274-0677 (Res. 274-1886)
São Paulo

Šio "MŪSŲ LIETUVOS" numerio
GARBĖS LEIDĖJA
LIUDOVICA MODASTAVIČIENĖ

iš V. Jandira

Jai nuoširdžiai dėkoja

ML administratorius

A. + A.

Vasario 8 dienos STEFANIA BERNUTIENE, 64 m. amžiaus, gyvenusi Santa Isabel baive. Velione buvo kilusi iš Veisėjų, Alytaus apskv. ir palaidota Araçá Kapinėse.

10 vasario mirė SALOMĖJA RAMOŠKAITĖ RUNAVIČIENĖ sulaukusi net 92 m. amžiaus, kilusi iš Lažų viensėdžio, Paberžės parapijos, Survilikių valsčiaus. Palaidota Formosa kapuose.

11 vasario mirė MARIJONA KALINAUSKAITE FLYGELIENE, 78 metų, atvikusi Brazilijon iš Pajevo- nių valsčiaus, Vilkaviškio apskvities Palaidota Paulicea kapinėse, São Bernardo.

Ilga laiką gyveno Moinho Velho Ipiranga. Ją ligoje globojo Magdalena ir Pov. Buitvydai, padejo vietiniai vicentinai ir tautiečiai. Nors buvo neturtingai, tačiau jos šermyne ir laidotuvėse dalyvavo gausūs būrys Moinho Velho lietuvių.

Lietuviškai kalbanti

Vyrų – moterų – vaikų
gydytoja

DRA. HELGA HERING
médica

HOMENS – SENHORAS
CRIANÇAS

Av. Eulina, 99 – V. Sta. Maria
(Skersgatvis ties nr. 2214, Av. Deputado Emílio Carlo-Bairro do Limão)

Tel.: 220-0439 / 266-3569

Maloniai kviečiame gimines ir pažistamus dalyvauti kartu su mumis a.a. Napoleono Gudliausko 30-tos dienos šv. Mišiose V. Zelinos bažnyčioje, kovo - marčo - 4 diena, 19:30 val.

Adelė Gudliauskienė

VEIKLOS KALENDORIUS

Vasario 21, šeštadienį, 18:00 val. Jaunimo namuose, V. Zelinoje, „Mūsų Rūtelės“ (Itu) stovyklautojų ir tėvų pobūvis su skaidrėmis iš stovyklos.

Vasario 22, V. Zelinos jaunimo namuose visuomenės susirinkimas apie lietuvišką veiklą po Jaunimo Kongreso.

Vasario 28, šeštadienį, 18:00 val. V. Zelinos Jaunimo namuose, „Jūratės ir Kastyčio“ (Ubatubos) stovyklautojų ir tėvų pobūvis su skaidrėmis iš stovyklos.

Vasario 28, BLB Literatūros ratelio mėnesinis pobūvis.

Kovo 7, (16 val.) šv. Kazimiero metiniai atšaidai su menine programa ir sutelktiniais vaizdais, R. Juatindiba, 28 - Moóca.

Kovo 13-14 Montevidėjuje, Urugvajuje, paskutinysis trijų kraštų III PLJ Kongreso posėdis.

Kovo 28, Ateitininkų susirinkimas, V. Zelinos Jaunimo namuose.

NOSSA LITUÂNIA

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP.

Diretor responsável
ANTONIO AQUINO

Redige: Equipe Editorial
Administrador: P. Daugintis

MŪSŲ
LIETUVA

METINĖ PRENUMERATA: 70 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 350 kr. Paskiro numerio kaina: 1,50 kruzėras. Užuojautos ir sveikinimai nuo 20 kr. pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekių rašyti „Pedro Daugintis“ vardu.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy, pertvarko savo nuožiūra. Nenaudoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turinį redakcija neatsako. Laikraštis spausdinamas pirmadienį: vietinės žinios ir pranešimai 9 - 10 puslapiams redakcijai įteiktini neveliau kaip iki sekmadienio vakaro.